

EIROPAS SAVIENĪBA

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

ANNO 1919

PROFESIONĀLAJĀ IZGLĪTĪBĀ IESAISTĪTO
VISPĀRIZGLĪTOJOŠO MĀCĪBU PRIEKŠMETU PEDAGOGU
KOMPETENCES PAAUGSTINĀŠANA

Ināra Voitkāne

Vēsturiski hronoloģiskais pārskats (kopsavilkuma tabulas)
Senās Romas radītās kultūrvērtības

Materiāls izstrādāts

ESF Darbības programmas 2007. - 2013.gadam „Cilvēkresursi un nodarbinātība”
prioritātes 1.2. „Izglītība un prasmes”

pasākuma 1.2.1. „Profesionālās izglītības un vispārējo prasmju attīstība”

aktivitātes 1.2.1.2. „Vispārējo zināšanu un prasmju uzlabošana”

apakšaktivitātes 1.2.1.1.2. „Profesionālajā izglītībā iesaistīto pedagogu kompetences paaugstināšana”

Latvijas Universitātes realizētā projekta

**„Profesionālajā izglītībā iesaistīto vispārīzglītojošo mācību priekšmetu pedagogu
kompetences paaugstināšana”**

(Vienošanās Nr.2009/0274/1DP/1.2.1.1.2/09/IPIA/VIAA/003, LU reģistrācijas Nr.ESS2009/88) īstenošanai.

Rīga, 2010

Periodi	Filozofija	Tehnoloģijas	Literatūra	Māksla	Arhitektūra
<p>● Etrusku periods 8.-2.gs.p.m. ē.</p> <p>● 753. gadā p. m. ē. Romuls nodibināja Romu.</p> <p>Kapitolija vilkumēte. Romas simbols</p> <p>● Senās Romas periods 8.-6.gs. p. m. ē.</p> <p>● Romas republikas periods 509. g.p.m.ē.-1.gs. p. m. ē.</p> <p>● Romas impērijas periods 1.gs.p.m.ē.-5.gs. m. ē.</p> <p>● 395. gadā imperators Teodosijs I sadalīja Romu divās daļās:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● R-daļa – Roma ● A-daļa Konstantinopole <p>● 476. gadā m. ē. Roma beidza pastāvēt.</p>	<p>Stoicisms 2.gs. p. m. ē.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Seneka (5. g. p. m. ē. – 65. g. m. ē.) – filozofs, rakstnieks. ● Epiktēts (ap 50. g. m. ē. – 138. g. m. ē.) – brīvalaists vergs. ● Marks Aurēlijs (121. g. m. ē. – 270. g. m. ē.) – Romas imperators. <p>Stoicisma raksturojums: Romas politiskā situācija veicināja stoicisma attīstību. Sabiedrībā valdīja tieksme pēc bagātības, varas, visatļautības, pēc ārējās greznības un baudām. Tika atmesta morāle, jo godīgā ceļā pie tās nebija iespējams tikt. Tika izslēgts līdzcietības princips, jo sabiedrības augstākās aprindās piejāva krāpšanu, nodevību un slepkavības. Šī ārējā pasaule nedeva iespēju dvēselei atgūt līdzsvaru, tāpēc stoicisms mācīja, ka laimi, dzīves augstāko mērķi katrs var atrast pats sevī. Mācības galvenais saturs saistījās ar atziņu, ka vienīgi filozofija var palīdzēt ieraudzīt dzīvi tās pareizajā gaismā un tā balstās uz pašas dabas radītajām likumsakarībām. Stoicisms mācīja katram dzīvot saskaņā ar savu cilvēcisko dabu, izziņāt to, kāda tad īstenībā ir patiesā cilvēka daba, vajadzēja palīdzēt tieksmei pēc zināšanām (tas nošķir cilvēku no dzīvnieka). Stoiki akcentēja cilvēkam raksturīgo divdaļīgumu: dvēseli (jeb dievišķo garu), kurā izpaužas cilvēka būtība un spēja līdzināties dieviem, un ķermeni, kas cilvēku darīja radniecisku ar zemāko no dzīvnieku pasauli. Pārlietas rūpes par ķermeni esot rūpes par pārejošo, gaistošo, tādēļ muļķīgi būtu vēlēt dzīvi tam, ko nevar paturēt.</p> <p>Neoplatonisms 2., 3. gs. m. ē., virziens izaudzis no sengrieķu filozofa Platona uzskatiem par ideju pasauli.</p> <p>Plotīns (20. g.m.ē. – 270. g.m.ē.) pasauli skatīja pretējos – kura ārpus laika un telpas ir Vienotais veselums (Dievs) un otrajā pusē – materiālā pasaule. Pasaule ir Vienotā izpaudums, kura tiek radīta ar Vienotā izpausmes formu – gara un dvēseles starpniecību. (Vienotais > gars > dvēsele > materiālā pasaule.)</p>	<p>● Bija attīstījusies jurisprudence – divpadsmit tabulu likumi. Likumības augstākais princips bija – abstrakta taisnīguma ideja.</p> <p>● Nozīmīga bija inženierzinātne, kā rezultātā tika uzbudvēti ceļi, akvedukti, kanalizācijas sistēmas, teātra izrāžu specefekti. Vitruvija 10 grāmatas par arhitektūru. Romieši celtniecībā ieviesa betonu, ēkas darināšanu ar marmora piejāva krāpšanu, nodevību un slepkavības. Šī ārējā pasaule nedeva iespēju dvēselei atgūt līdzsvaru, tāpēc stoicisms mācīja, ka laimi, dzīves augstāko mērķi katrs var atrast pats sevī. Mācības galvenais saturs saistījās ar atziņu, ka vienīgi filozofija var palīdzēt ieraudzīt dzīvi tās pareizajā gaismā un tā balstās uz pašas dabas radītajām likumsakarībām. Stoicisms mācīja katram dzīvot saskaņā ar savu cilvēcisko dabu, izziņāt to, kāda tad īstenībā ir patiesā cilvēka daba, vajadzēja palīdzēt tieksmei pēc zināšanām (tas nošķir cilvēku no dzīvnieka). Stoiki akcentēja cilvēkam raksturīgo divdaļīgumu: dvēseli (jeb dievišķo garu), kurā izpaužas cilvēka būtība un spēja līdzināties dieviem, un ķermeni, kas cilvēku darīja radniecisku ar zemāko no dzīvnieku pasauli. Pārlietas rūpes par ķermeni esot rūpes par pārejošo, gaistošo, tādēļ muļķīgi būtu vēlēt dzīvi tam, ko nevar paturēt.</p> <p>● Kalendārs. No sākuma Romiešu kalendārs sastāvēja no 10 mēnešiem un gads sākās no marta (par godu kara dievam Marsam). Jūlija Cēzara reformas rezultātā 45. g. p. m. ē., kas ietekmējās no ēģiptiešu kalendāra, romiešu kalendārs sastāvēja no 12 mēnešiem. Mēneši tika nosaukti par godu imperatorim Augustus - augusts, Jūlijam – jūlijs, dievietei Jūnonai – jūnijs, dievam Marsam – marts, dievam Janusam – janvāris, pārējiem mēnešiem tika doti kārtas skaitļa numuri.</p>	<p>Folkloras periods – lūgšanas, kāzu, bērnu dziesmas.</p> <p>Agrinās romiešu literatūras periods – darbi top vēl sengrieķu literatūras ietekmē. Pirmie autori ir grieķi. Nodarbošanās ar rakstniecību tiek uzskatīta par brīvā pilsoņa necienīgu. Romieši savos darbos nepieļāva tautas mērķu, ideālu un dzīvesveida kritiku.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Livijs Androniks – tulkojis Homēra „Odiseju”. ● Nēvjijs – traģēdiju, komēdiju autors. ● Plauts – komēdiju autors, „Māla krūka”. Uzskata par plebeju dramaturgu. ● Ennija – latīņu dzejas pamatlicējs. Dzejoļu krājums, „Annāles”. <p>Romas republikas periods – klasiskās literatūras periods. Attīstās daiļrunas, vēsturiskie un filozofiskie žanri.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Cicerons – oratoru, politisko un tiesu runu autors. ● Cēzars – vēsturiskā žanra autors, „Piezīmes par gallu karu”. ● Lukrācijs – filozofiskā žanra dzejnieks, „Par lietu dabu”. <p>Augusta laika periods – „zelta laikmeta” literatūras periods. Tika cildināta valsts varenība, politiskā un ekonomiskā stabilitāte, pilsoņu labklājība un imperatora dievišķums.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Vergilijis – darba „Eneida” mēģināja radīt Romas diezumu un imperatora Augusta dievišķo izcelsmi. ● Horācijs – rakstīja satīras un odas, kas slavināja Romas valsti un dievišķo imperatoru Augustu. ● Ovidijs – mīlestības dzejoļu autors, „Pārvērtības”. ● Tīts Livijs – 142 grāmatu autors par Romas vēsturi. Patriotiskas grāmatas. 	<p>Tēlniecība:</p> <p>Reālistiskie krūšutēli, kas tika attēloti ļoti reāli. Cilvēkam tika atveidotas rētas, krunkas.</p> <p>Laru maskas – vaska maskas, kas tika noņemtas no miruša sejas.</p> <p>Skulptūras. Lielākoties attēloja imperatorus un oratorus.</p> <p>Tika kopēti grieķu darbi.</p> <p>Kameja - Apstrādāts apgriezts kamejens (parasti slāņains) ar reljefu attēlu, piem., onikss, ahāts.</p> <p>Glezniecība:</p> <p>Fajumas portreti – cilvēka sejas gleznojumi, kas tika likti mūmijas sejas vietā. Gleznojums bija ļoti reālistisks un tika veikts uz dēļa.</p> <p>Freskas – gleznojums uz mitra apmetuma. Ar freskām tika rotātas dzīvojamu māju sienas, termu sienas. Freskās dominēja vēsturiskie, mitoloģiskie sižeti un dabas ainavas.</p> <p>Mozaikas – gleznojums, kas ir salikts no sīkiem gabaliņiem. Ar mozaiku rotāja grīdu.</p>	<p>Arhitektūra</p> <p>● Tika būvēti ceļi, kas savienotu Romu ar tās provincēm. Ceļu biežums bija 1 m. („Visi ceļi ved uz Romu”).</p> <p>● Dzīvojamās mājas patriciešiem. Tā bija tainstūra ēka, kurai vidū ir nātrījs – pustukša telpa ar atveri jumtā (konklīvijs), zem kuras ir baseins ūdens savākšanai. Mājā bija priekštelpa, ēdamistaba, dzīvojamā istaba, viesistaba, virtuve un saimnieciskās telpas. Mājā bija pagalmi ar kolonādi (korintiskais ordenis), kas tika rotāts ar strūklakām un bronza atlietiem dievu statujām. Dzīvojamā telpu sienas rotāja ar freskām un mozaikām. Par dzīvojamām mājām mēs varam spriest no izrakumiem, kas tika veiktas Pompejos, Herkulānā un Stabijā. Tās bija Romas valsts pilsētas, kas 79. g. m. ē. 20. augstā gājā bojā vulkāna Vezuva izzirduma laikā.</p> <p>● Insula – daudzdzīvokļu māja.</p> <p>● Akveduks un tilts (ūdenvads). Pirmo uzbudēja Apījs Klaudijs (Via Apia 312.gadā p.m.ē.). Bija 16 km garš, kas piegādāja Romai ūdeni no kalnu strautiem un upītēm. Vietās, kur ūdensvads iznāca no zemes, tas tika pacelts augstās akmeņs arkādēs, kuras, viena virs otras novietotas, veidoja pat trīs stāvus.</p> <p>● Forumi – sabiedriskās dzīves centrs, kurā atradās tempļi, pārvaldes institūciju ēkas, valdnieku reprezentējoši pieminekļi, triumfa arkas, tirgus laukums, senāta ēka, tabulārijs – valsts arhīvs. Galvenais – Forum Romanum - atradās Kapitolija kalnā.</p> <p>● Triumfa arka, kas bija celta par godu valdnieka uzvarām karagājienos. Tajā apvienoja romiešu arkeidīgās konstrukcijas un grieķu orderi. Slavenākā ir Konstantīna arka, kas celta 315 g. m. ē.. Augstums 21 m un platums 25 m.</p> <p>● Triumfa kolonna, kas bija celta par godu valdnieka uzvarām karagājienos. Slavenās ir Trajana kolonna, kas celta 113. g. m. ē. Augstums 38 m, marmors. Sastāv no cilnjiem.</p> <p>● Kolizejs - amfiteātris Romā. Celts 75. – 80.g. m.ē. izmantotas arkas un velves. Arēnai ir elipsveida forma. 1.stāvā ir doriskas kolonnas, 2.st. - joniskās kolonnas un 3.st. - korintiskās kolonnas. Līdz mūsdienām saglabājušās Kolizeja drupas.</p> <p>● Bazilika - tiesas sēžu ēka. Iekšpusē kolonnu rindas tainstūra telpu sadalīja 3 jomos. Šīs celtnes varēja uzņemt lielas jauzu masas, tādēļ viduslaikos kristieši uz baziliku pamata izveidoja savus dievnamus.</p> <p>● Termas – sabiedriskās pirtis. Termās bija gērbtuves, karstās pirtis, baseins ar siltu un aukstu ūdeni, sporta zāle u. c.. Sienas kļuja freskas un grīdas mozaikas. Slavenas ir Karakallas termas.</p> <p>● Panteons – visu dievu tempļis. Apaļā celtnē ar kupolu, ieeju rotā svinīgs portīks ar 16 kolonnām. Kupola diametrs ir 43,5 m un vidū ir apaļš, gandrīz 10 m caurums, kas kalpo par gaismas avotu. Tempļis netika sagrauts viduslaikos.</p>
<p>Reliģija</p> <p>Romieši bija pārnēmuši dievus no dažādām kultūrām (ap 30 000 dievu). Daudzdievība – politeisms. Pazīstamākie dievi tika pārņemti no grieķu dievu panteona:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Arejs - Marss ● Afrodīte - Venera ● Apollons – Fēbs ● Artemīda - Diāna ● Atēna - Minerva ● Dēmetra - Cērera ● Dionīss - Bakhs ● Hēfaists - Vulkāns ● Hēra - Jūnona ● Hermejs - Merkurs ● Hestija - Vesta ● Poseidons - Neptūns ● Zevs – Jupiters <p>Divi reliģiskie kultī:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Vestas kulta – svētā uguns sargāšana, ● Laru kulta – cieņa pret mirušiem gariem. Penāti – mājas gari. <p>Mūsu ēras sākumā Romā sāka izplatīties kristietība.</p> <p>313. gadā imperators Konstantīns pasludināja kristietību par līdztiesīgu reliģiju citu reliģiju vidū.</p> <p>395. gadā imperators Teodosija kristietību pasludināja par vienīgo oficiālo valsts reliģiju. Viendievība – monoteisms.</p>					

1. att. _____

2. att. _____

3. att. _____

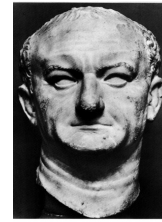
4. att. _____

5. att. _____

6. att. _____

7. att. _____

8. att. _____

9. att. _____

10. att. _____

11. att. _____

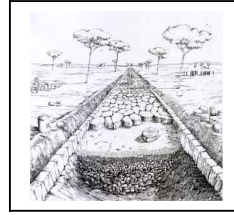
12. att. _____

13. att. _____

14. att. _____

15. att. _____

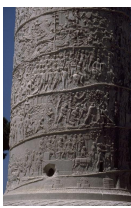
16. att. _____

17. att. _____

18. att. _____

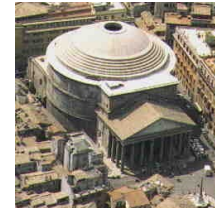
19. att. _____

20. att. _____

21. att. _____

22. att. _____

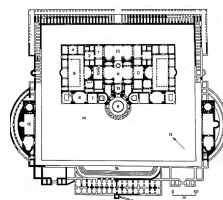
23. att. _____

24. att. _____

25. att. _____

26. att. _____

